

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2010-2-83 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 10-45/813-271
Karar Tarihi : 24.6.2010

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, Mehmet Akif ERSİN, İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Ali ARIÖZ Nur Seda KÖKTÜRK

C. BAŞVURUDA

20 **BULUNAN** : - Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
Eskişehir Yolu 7. Km. ODTÜ Karşısı No:154 Ankara

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA

YAPILAN : - Vizyon Asansör ve Yürüyen Merdiven San. ve Tic. Ltd. Şti.
Soğutmacılar Sanayi Sitesi 1444 Sok. No:2 İvogsan Ankara

E. DOSYA KONUSU: Vizyon Asansör ve Yürüyen Merdiven San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin monte ettiği asansörlere şifre uyguladığı ve bu sebeple başka firmalarca bu asansörlere bakım-onarım yapılamadığı iddiası.

30 **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Başvuruda özetle; Gaziantep Çocuk Hastanesindeki 15 adet asansörü monte eden Vizyon Asansör ve Yürüyen Merdiven San. ve Tic. Ltd. Şti. (Vizyon Asansör) tarafından asansörlere şifreleme işleminin yapıldığı ve söz konusu asansörlerin bakım ve onarımı işini üstlenen Zeugma Asansör San. ve Tic. Ltd. Şti. (Zeugma Asansör) firmasının şifrelemeden dolayı bakım onarım hizmetini veremediği iddialarını içeren bir başvurunun kendilerine ulaştığı belirtilerek, incelemenin ve gerekli yasal işlemin 4054 sayılı Kanun kapsamında yapılması gerekliliği ifade edilmiştir.

40 Söz konusu yazıda, 18.11.2009 tarih ve 27058 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış olan Asansör Bakım ve İşletme Yönetmeliğinin 6. maddesi 1. fıkrası (ç) bendine Rekabet Kurumu görüşleri doğrultusunda "...Asansörü monte eden, asansöre müdahale edilmesine engel olunması amacıyla çeşitli cihaz ve şifreleme yöntemlerini kullanmış ise, ilgilinin asansöre müdahale edebilmesi için gerekli tüm bilgi ve imkanı sağlamak zorundadır." şeklinde bir hükmün eklendiği vurgulanarak, başvurunun, bahsi geçen hüküm gereği Rekabet Kurumu tarafından incelenmesi ve Bakanlığa bilgi verilmesi talep edilmektedir.

50 **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 15.3.2010 tarih ve 2254 sayı ile giren başvuru üzerine yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 31.03.2010 tarih ve 2010-2-83/İİ-10-AA sayılı İlk İnceleme Raporu, Rekabet Kurulu'nun 10-29 sayılı toplantısında görüşülmüş ve 10-29/447-M sayı ile Vizyon Asansör hakkında önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. Yapılan inceleme sonucunda hazırlanan 11.6.2010 tarih ve 2010-2-83/ÖA-10-321.AA sayılı Önaraştırma Raporu, 16.6.2010 tarih ve REK.0.06.00.00-110/298 sayılı Başkanlık Önergesi ile 10-45 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da;

- Vizyon Asansör hakkında, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı ve
  - Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na, Asansör Bakım ve İşletme Yönetmeliği'nin söz konusu iddia kapsamında uygulanmasının uygun olacağı yönünde görüş
- 60 verilmesi gerektiği

sonucuna ulaşıldığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Sektör Hakkında Genel Bilgiler ve İlgili Mevzuat

Rekabet Kurulu'nun 15.07.2009 tarih ve 09-33/742-178 sayılı Kone II kararında yer verdiği Asansör ve Yürüyen Merdiven Sanayicileri Derneği (AYSAD) verilerine göre Türkiye'de asansör ve yürüyen merdiven sektöründe 1.500'den fazla firma faaliyettedir ve 250.000'den fazla asansör bulunmaktadır. 2006 yılında montajı yapılan asansör sayısı 15.000 iken, 2007 yılında bu sayı 16.000'e çıkmıştır.

70 Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun ile 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'a dayanılarak çıkartılan ve 15 Şubat 2003 tarih, 25021 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 95/16/AT Asansör Yönetmeliği, asansör ve ilgili aksamalarının kullanıcıların sağlığını ve güvenliğini tehlikeye atmayacak şekilde projelendirilmesi, tasarımı, imali, montaj ve bakımının gerçekleştirilmesini teminen; tasarım, imalat ve piyasaya arz aşamalarında uyulması gereken temel sağlık ve güvenlik kurallarını belirlemektedir.

80 Aynı Bakanlık tarafından çıkarılan, 18.11.2008 tarih ve 27058 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Asansör Bakım ve İşletme Yönetmeliği ile ilk asansör yönetmeliğinin bazı maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır. 2008 yılında çıkarılan yönetmeliğin "Yürürlükten Kaldırılan Hükümler" başlıklı 12. maddesinde; "15/2/2003 tarihli ve 25021 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Asansör Yönetmeliğinin (95/16/AT) 14 ilâ 26 ncı maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır." ifadeleri yer almaktadır. Asansör bakım hizmetlerinin 2003 yılında çıkarılan yönetmeliğin 'Bakım' başlıklı 23. maddesi ile düzenlendiği göz önüne alındığında, uygulanması gereken hükmün 2008 yılında çıkarılan yönetmeliğin 6. maddesi (ç) bendi olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre;

90 "Asansör monte eden, yaptığı her tip ve özellikteki asansörün yedek parçalarını 10 (on) yıl süreyle temin etmek ve kendisince monte edilen asansöre aylık bakım ve servis hizmeti veren bir başka asansör monte edenin veya onun yetkili servisinin veya bina sorumlusunun bu konudaki talebini acilen ve normal piyasa koşullarında karşılamak zorundadır. Bununla birlikte asansör monte eden, kendi bilgi ve becerisini içeren ticari sırları saklı kalmak kaydıyla, yedek parçaların yanı sıra bakım hizmeti verilebilmesini temin eden diğer araç ve bilgileri de ilgililere sağlar. Asansörü monte

eden, asansöre müdahale edilmesine engel olunması amacıyla çeşitli cihaz ve şifreleme yöntemlerini kullanmış ise, ilgilinin asansöre müdahale edebilmesi için gerekli tüm bilgi ve imkânı sağlamak zorundadır.”

I.2. İlgili Pazar ve Hakim Duruma İlişkin Değerlendirme

100 Dosya konusu şikâyetin temelini, asansörlerin montajını yapan Vizyon Asansör firmasının, söz konusu asansörlere bakım ve tamirat işlemleri yapılabilmesi için gerekli olan bir şifre uyguladığı ve bu şifreyi rakip servis firmaları ile paylaşmayarak asansörlerin bakım ve onarımının kendisi veya kendi belirlediği firmalar haricindeki firmalarca yapılmasını engellediği iddiası oluşturmaktadır. Diğer bir deyişle Vizyon Asansör'ün şifre vermemek şeklinde ortaya çıkan tek taraflı bir eylemi söz konusudur.

4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi ile bir veya birden fazla teşebbüsün hakim durumunu kötüye kullanması yasaklanmaktadır. Herhangi bir teşebbüsün tek taraflı davranışının ihlal olarak değerlendirilebilmesi için öncelikle bahse konu teşebbüsün faaliyet gösterdiği ilgili pazar tanımlanmalı ve bu pazarda hâkim durumda olup olmadığı tespit edilmelidir.

110 Asansör gibi ürünlerin içerisinde yer aldığı pazarlar, zamanla tamamlayıcı ürün ve hizmetlere ihtiyaç duymaları sebebiyle, “birincil” veya “öncül” pazarlar olarak; yedek parça, sarf malzemesi, tamir, bakım-onarım hizmetleri gibi birincil ürünle birlikte kullanılan ve birincil ürünün satın alınmasından belli bir süre sonra ihtiyaç duyulan ürün ve hizmetlerin bulunduğu pazarlar ise “ikincil” veya “ardıl” pazarlar olarak tanımlanmaktadır.

120 Şikâyet konusu olayda şifre uygulaması ile rekabetin kısıtlandığı iddia edilen pazar genel olarak “asansör bakım ve onarım hizmetleri” pazarı olsa da rekabet hukuku kapsamında ardıl pazarlar söz konusu olduğunda, ilgili ürün pazarı tanımlanırken i) birincil ve ikincil ürünlerin aynı pazara dahil edilip edilemeyeceği, ii) edilmezse ikincil ürün ve hizmetlerin yer aldığı pazarların marka-spesifik tanımlanıp tanımlanamayacağı hususlarının göz önüne alınması gerekmektedir. Sonuç olarak, ardıl pazarların varlığı durumunda rekabet hukuku kapsamında yapılacak bir değerlendirmede ortaya çıkabilecek sonuçlar şu şekilde sıralanabilir:

i) Birincil ürün ve ikincil ürünlerin yer aldığı sistem pazarı,

ii) Birincil pazarda yer alan tüm markalara ait yedek parça veya servisin yer aldığı bütüncül ardıl pazar,

iii) Herhangi bir markaya ait yedek parça veya teknik servis, bakım-onarımın yer aldığı marka-spesifik ardıl pazar.

130 Ardıl pazarlara ilişkin tanımlar göz önüne alındığında, işbu dosya kapsamında tanımlanabilecek en dar ilgili ürün pazarının “Vizyon Asansör markalı asansörlerin bakım ve onarım hizmetleri pazarı” olduğu anlaşılmaktadır.

140 Mevcut dosya bağlamında belirleyici olmaması nedeniyle, detaylı bir pazar analizi ve kesin bir pazar tanımı yapılmaksızın ilgili ürün pazarının, en dar haliyle, "Vizyon Asansör markalı asansörlerin bakım ve onarım hizmetleri pazarı" olduğu varsayılacaktır.¹

Bunun yanında, değerlendirme üzerinde etkisi olmaması göz önüne alınarak bu aşamada Vizyon Asansör'ün Vizyon Asansör markalı asansörlerin bakım ve onarım hizmetleri pazarında hakim durumda olduğu varsayılacak ve şikayet konusu eylemin kötüye kullanma olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği incelenecektir.

Vizyon Asansör'ün rakip servis firmalarına, asansörlerine uyguladığı şifreleri vermediği iddiası rekabet hukukunda, hakim durumun kötüye kullanılması kapsamında ele alınan mal vermeyi reddetme eylemine uygunluk göstermektedir.

1.3. Rekabet Hukukunda Mal Vermeyi Reddetme Eylemi

150 Mal vermeyi reddetme eylemi, temel olarak, bir teşebbüsün herhangi bir rakip firmaya mal teminini doğrudan ve herhangi bir gerekçe olmaksızın reddetmesi şeklinde ya da yüksek fiyat ve/veya düşük kalitede mal temin etmek gibi olumsuz ticari koşullarda mal vermeyi teklif etmesi/mal vermesi şeklinde ortaya çıkabilmektedir. Tanımdan da anlaşılacağı üzere, teşebbüsün birtakım ağır ticari koşullar ileri sürerek mal teminini teklif etmesi de mal vermeyi reddetme eyleminin gerçekleşmesi için yeterli olmaktadır.

160 Mal vermeyi reddetme eyleminin rekabet hukuku kapsamında değerlendirilebilmesi için birtakım şartların varlığı gerekmektedir. İlk olarak, verilmeyen/ticari olarak daha kötü şartlarla verilen mal, nihai ürünün ortaya çıkarılması için vazgeçilemez nitelikte olmalıdır. Şayet mal vazgeçilemez niteliği haiz değilse, söz konusu malı vermeme eylemi alt pazarda önemli bir zarara yol açmıyor anlamına gelmektedir. Benzer şekilde, anılan malı alıp tekrar (herhangi bir katma değer eklemeksizin) satmak isteyen yeniden satıcı söz konusu ise, mal vermeyi reddetme eylemi rekabet hukuku kapsamında değerlendirilmeyecektir.

170 İkinci şart, eylemin temin edilmeyen malın kullanıldığı alt pazardaki rekabete önemli ölçüde zarar vermesi gerekliliğidir. Alt pazardaki rekabetin olumsuz etkilenmesine ilişkin olarak, Rekabet Kurulu içtihatları incelendiğinde, Kurul'un temel endişesinin, alt pazarda rakiplerin azalması yoluyla rekabetin kısıtlanıp kısıtlanmadığının tespiti olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, mal verme zorunluluğu, özellikle, alt pazara girişte önemli engeller olması halinde daha da önem kazanmaktadır.

170 Rekabet hukuku içtihadında mal vermeyi reddetme eylemi alt pazarda rakiplerin faaliyetlerinin sona ermesine yol açıyorsa ya da böyle bir riski barındırıyor, söz konusu eylemin tüketici refahında net bir zarar ortaya çıkaracağı ve dolayısıyla rekabetin kısıtlandığı sonucuna ulaşılmaktadır. Bu nedenle, rakibin pazar dışına itilmesi riski/tehdidi mal vermeyi reddetme eyleminin ihlal olarak kabul edilmesi için gerekli bir şart olarak ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte, taraflar arasında her türlü anlaşmazlık, dışlama tehdidi olarak algılanmamakta, mal vermeyi reddetme eyleminin alt pazarda rakibi pazar dışına çıkarıp çıkarmayacağını detaylı bir şekilde analiz edilmesi gerekmektedir.

¹ İncelemeye konu olan faaliyetlerin tüm Türkiye çapında gerçekleştirilmesi ve ülke içerisinde rekabetin farklılaşmasına neden olacak bir unsurun bulunmaması sebebiyle ilgili coğrafi pazar "Türkiye" olarak tespit edilmiştir.

180 Rekabet Kurulu 03-03/25-7 sayılı TDİ kararında bir limana erişimin reddedilmesinin, alternatif bir liman yapmanın pazarda faaliyet göstermek isteyen rakipler açısından imkansız olmaması nedeniyle, ihlal olarak değerlendirilemeyeceğine hükmetmiştir. Aynı şekilde 07-47/506-181 sayılı Anadolu Cam-Solmaz Mercan kararında, mal vermeyi reddetme eylemi sonucunda, pazarda alternatif teşebbüslerin varlığının devam etmesi ve bu nedenle fiyat ve kalite gibi birtakım parametrelerin olumsuz yönde değişmemesi nedenleriyle, pazarda rekabetin olumsuz etkilenmediğine hükmetmiş, bununla birlikte ilgili karar, Danıştay tarafından, mal vermeyi reddetme eyleminin rakipler üzerinde kısıtlayıcı etkilerinin olduğu gerekçesiyle iptal edilmiştir.

190 Kurul pazardan dışlanma riskini tespit ederken, mal alamayan rakibin pazar payındaki azalma veya mal vermeyen hâkim teşebbüsün pazar payındaki artış; reddetme eyleminin süresi, iki teşebbüs arası ticari ilişkinin geçmişi gibi faktörleri de dikkate almaktadır. Örneğin, mal vermeyi reddetme eylemi incelenirken, hakim teşebbüsün pazar payı rakiplerine rağmen eski seviyesini koruyorsa veya artıyorsa, bu durumda reddetme eyleminin, rakiplerin pazardan dışlanmasına yol açar nitelikte olduğu varsayılabilir. Diğer taraftan, reddetme/mal vermeme eylemi, kısıtlı bir zaman için gerçekleşmişse, bu durumun rakiplerin dışlanmasına yol açmayacağına hükmedilebilir. Ticari ilişkilerin geçmişi konusunda ise, şayet evvelden iki teşebbüs arasında, ilgili mal konusunda bir ticaret oluşmuşsa, mevcut durumda verilmeyen o malın faaliyet için gerekliliği şartı aranmayabilecek, dolayısıyla mal vermeyi kesme eylemi, ihlal olarak değerlendirilebilir.

200 Mal vermeyi reddetme eyleminin analizinde, hakim teşebbüsün bu konudaki niyeti de önem arz etmektedir. Bununla birlikte, salt niyetin varlığı bir ihlal için yeterli olmamakta, genellikle mal vermeme eyleminin etkilerinin incelenmesi sırasında destekleyici bir unsur olarak kullanılmaktadır.

Avrupa Komisyonu'nun Roma Antlaşması'nın 82. maddesinin uygulanmasına yönelik çıkardığı Rehber'de de mal vermeyi reddetme eyleminin rekabet hukuku anlamında ihlal olarak sayılması için gerekenler şu şekilde sıralanmaktadır:

210 - *Malın/girdinin gerekliliği*: Bu şartın varlığı analiz edilirken dikkate alınan, malın/girdinin olmaması halinde rakiplerin o malı/girdiyi kullanamamaktan dolayı faaliyet edip edememeleridir. Dolayısıyla, verilmeyen malın/girdinin alternatifinin olmaması ve bu yokluk nedeniyle rakiplerin hâkim teşebbüse alt pazarda rekabetçi baskı kuramamaları halinde, sunumu reddedilen malın/girdinin gerekliliğinden söz edilebilir.

- *Etkin rekabetin ortadan kalkması*: Hâkim teşebbüsün mal vermeyi reddetmesi eyleminin alt pazarda rekabeti ortadan kaldırması gerekliliği, eylemin ihlal olarak değerlendirilmesinde aranan ikinci kriterdir.

220 - *Tüketici zararı*: Tüketici zararının ortaya çıkması kriterinde dikkate alınan husus, hâkim teşebbüsten mal alamayan rakiplerin alt pazarda yenilikçi ürünler sunmalarının engellenip engellenmediğidir. Bu durum özellikle rakibin rakip teşebbüsten malı alıp sadece aynı nitelikte bir ürün vermeyi düşünmemesi, yeni veya geliştirilmiş mal ve hizmet sunmayı planlaması halinde ortaya çıkacaktır.

Özet olarak, mal vermeyi reddetme eyleminin rekabet hukukunca ihlal olarak kabul edilebilmesi için gerekli şartlar şu şekilde sıralanabilir:

- Teşebbüs hakim durumda olmalıdır
- Verilmeyen mal, alt pazarda faaliyet için gerekli olmalıdır

- Mal vermeme/mal vermeyi reddetme eyleminin objektif ve haklı gerekçeleri bulunmamalıdır.
- Eylem sonucunda (alt) pazarda rekabet ortadan kalkıyor/önemli ölçüde azalıyor olmalıdır. Malı alamayan rakibin faaliyet gösteremeyecek hale gelmesi veya pazardan dışlanması, rekabetin ortadan kalkmasının bir tezahürü olarak değerlendirilebilir.

230

I.4. Vizyon Asansör'ün Şifre/El Terminali Vermeyi Reddedtiği İddialarının Değerlendirilmesi

Bakanlığa başvuru yapan firma (Zeugma Asansör) ile yapılan telefon görüşmesinde;

- Bakım ihalesini aldıkları hastaneye, daha önce Vizyon Asansör'ün Gaziantep'teki işlerini yapan firmanın bakım hizmeti verdiği,
- Söz konusu firma ihaleyi kaybedince, asansörlerin asli parçası olan el terminalini de beraberinde götürdüğü, ayrıca asansörlere zaman saati koyarak belli bir süre sonra çalışmaz hale gelmelerine sebep olduğu,
- Zaman saatinin ancak el terminali kullanılarak iptal edilebileceği, zira zaman saatinin iptalinin el terminallerinde bulunan şifrenin girişi ile mümkün olabildiği,
- El terminalinin, asansörün kumanda panosunun bir parçası olduğu, Vizyon marka asansörlerde Mikosis firmasının ithal ettiği panoların kullanıldığı,
- El terminali taleplerini Gaziantep'teki firmaya, Vizyon Asansör'e ve Mikosis firmasına iletmelerine rağmen olumlu bir cevap alamadıkları, söz konusu firma sahiplerinin yakın arkadaş olmalarından dolayı rekabete aykırı olarak birbirlerini kolladıkları,
- El terminalini farklı kanallardan (başka firmalardan kiralamak veya ödünç almak gibi) bularak sorunu giderdikleri,
- El terminalinin zaman saatinin iptal edilmesi haricinde, asansörün veya kumanda panosunun arızalarının hızlı bir şekilde tetkik edilmesi, asansöre park durakları atanması, kat iptali gibi işler için de gerekli olduğu,
- Mikosis'in kendisi ile çalışan bakım firmalarına el terminalini bedavaya vermesine rağmen kendilerinden 1000 TL talep ettikleri, ödemeyi yapmalarına rağmen el terminalinin kendilerine teslim edilmediği,
- Hastanenin talebi üzerine onlardan da ücret talep ettikleri ve ayrıca bir hastane çalışanına eğitim verme şartı koydukları

240

250

ifade edilmiştir.

Vizyon Asansör'de yapılan yerinde inceleme sonrasında yapılan görüşmede ise;

- Gaziantep'te 2 hastanede asansörlerinin bulunduğu,
- Gaziantep'teki (başvuru konusu) hastanenin bakımını (resmi) temsilci servis firmalarının yaptığı ancak yeni açılan ihaleyi başka bir firmanın aldığı,
- Hastanenin bakımını alan firmanın kendilerinden el terminalini talep ettiği,
- Asansörün kumanda panelinin bir parçası olan el terminalini kendilerinin üretmediği, Mikosis adlı bir firmadan aldıkları, Mikosis'in de bu parçayı İspanya'dan ithal ettiği,

260

- 270
- Çalışanlarının İspanya'da söz konusu kumanda panelinin eğitimini aldıkları,
  - El terminalinin mülkiyetinin kendilerinde olduğu, satın alma ve eğitim gibi maliyetlerine katlandıkları,
  - El terminali olmadan emniyet, konfor, hız, ivme, durma gibi ayarların yapılmayacağı, cihazın, arıza tespitini de kolaylaştırdığı, ancak el terminali olmadan da cihaz ışık ve amblemliyle, işi bilen birinin arızaya müdahale edebileceği,
  - Bakımı alan firmanın, kumanda panosunun işleyişini çözemediğinden ve teknik bilgisi yeterli olmadığından arızalara müdahale edemediğini düşündükleri

ifade edilmiştir.

280 Yukarıda yer verilen bilgilerden, başvuru konusunun, şifre uygulamasından ziyade el terminali denen cihazın başvuru sahibine verilmemesi olduğu anlaşılmaktadır. El terminallerinin, kumanda panosunda bulunan bir tür şifreyi ortadan kaldırmak için kullanıldığı söylenebilecektir.

El terminalini vermediği veya şifre uygulamasında bulunduğu iddia edilen Vizyon Asansör'ün, söz konusu panoların üreticisi veya ithalatçısı olmadığı, bu parçaları Mikosis adlı bir firmadan satın aldığı anlaşılmaktadır. El terminalleri ise kumanda panoları ile birlikte satılan cihazlardır.

290 Öncelikle ifade edilmesi gereken, halihazırda, hastanedeki asansörlerin çalışır durumda olduğudur. Başvuru sahibi, el terminalini farklı kaynaklardan temin ederek sorunu giderdiğini ifade etmiştir. Bunun yanında söz konusu cihaz, asansörlere bakım ve onarım yapılması için zorunlu bir parça değil, iş kolaylaştırıcı bir ekipman olarak görülmektedir. Ancak asansöre özgü bazı ayarlamaların yapılabilmesi için bu el terminalinin kullanılması gerekmektedir.

300 Yukarıda da belirtildiği gibi, Türkiye'deki asansör ve yürüyen merdiven sektöründe 1.500'den fazla firma faaliyettedir. Şu anda ülke genelinde 250.000 adetten fazla asansör bulunmaktadır. 2006 yılında montajı yapılan asansör sayısı 15.000 iken, bu sayı 2007 yılında 16.000'e çıkmıştır. Vizyon Asansör'den alınan belgede ise, şirketin 2006 yılında (....), 2007 yılında (....), 2008 yılında ise (....) adet asansör montajı yaptığı görülmektedir. Şirket yetkilisi, bu sayının 2009 yılı için (....) civarında kaldığını ifade etmiştir. Söz konusu verilerden, Vizyon Asansör'ün, birincil pazar olan asansör pazarında çok küçük bir pazar payı olduğu görülmektedir.

Yukarıda yer verilen açıklamalar ışığında;

- Kumanda panosunun bir uzantısı olarak görülebilecek el terminallerinin, asansörün bazı işlemlerini yapmak için gerekli olduğu ancak bakım ve onarımın söz konusu cihaz olmadan yapılabildiği,
- Vizyon Asansör'ün kumanda panosu ve el terminalini Mikosis adlı şirketten satın aldığı ve bunun için çeşitli maliyetlere katlandığı,
- El terminalinin, Vizyon Asansör haricinde temin edilebileceği başta Mikosis olmak üzere, çeşitli firmaların var olduğu,

- Vizyon Asansör'ün asansör pazarında çok küçük bir paya sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Daha önce de ifade edildiği üzere, mal vermeyi reddetme eyleminin bir rekabet ihlali sayılabilmesi için, eylem sonucunda (alt) pazarda rekabetin ortadan kalkıyor/önemli ölçüde azalıyor olması gerekmektedir. Rekabetin ortadan kalkması ise, malı alamayan rakibin faaliyet gösteremeyecek hale gelmesi veya pazardan dışlanması ile ortaya çıkmaktadır.

320 Dosya konusu iddialar incelendiğinde, başvuru sahibi rakip servis firmasının Vizyon markalı asansörlere bakım ve onarım faaliyetine devam edebildiği görülmektedir. Sonuç olarak işbu başvuru kapsamında, rakibin faaliyet gösteremeyecek duruma gelmesinin veya pazar dışına çıkmasının söz konusu olmadığı, dolayısıyla iddia konusu eylemlerin Kanun'un 6. maddesi kapsamında bir kötüye kullanma olarak değerlendirilemeyeceği görülmektedir.

Her ne kadar iddia konusu eylemin rekabet hukuku kapsamında ihlal teşkil etmediği anlaşılmış olsa da, Asansör Bakım ve İşletme Yönetmeliğinin 6. maddesi (ç) bendinde yer alan aşağıdaki hükme dikkat çekilmelidir:

330 *“Asansör monte eden, yaptığı her tip ve özellikteki asansörün yedek parçalarını 10 (on) yıl süreyle temin etmek ve kendisince monte edilen asansöre aylık bakım ve servis hizmeti veren bir başka asansör monte edenin veya onun yetkili servisinin veya bina sorumlusunun bu konudaki talebini acilen ve normal piyasa koşullarında karşılamak zorundadır. Bununla birlikte asansör monte eden, kendi bilgi ve becerisini içeren ticari sırları saklı kalmak kaydıyla, yedek parçaların yanı sıra bakım hizmeti verilebilmesini temin eden diğer araç ve bilgileri de ilgililere sağlar. **Asansörü monte eden, asansöre müdahale edilmesine engel olunması amacıyla çeşitli cihaz ve şifreleme yöntemlerini kullanmış ise, ilgilinin asansöre müdahale edebilmesi için gerekli tüm bilgi ve imkânı sağlamak zorundadır.**”*

340 Yukarıda yer verilen hükme göre, asansörü monte eden kişi veya firmanın, asansöre müdahale edilmesi için gerekli tüm cihazları bakım yapana sağlaması gerekmektedir. “Asansöre müdahale edilememesi” ifadesinin, rekabet hukuku kapsamında değerlendirilen “bakım firmasının faaliyet gösterememesi veya pazar dışına itilmesi” kriterinden daha geniş olduğu ve asansörün emniyet, konfor, hız, ivme, durma gibi ayarlarının da asansöre müdahale anlamına gelebileceği göz önüne alındığında; iddia konusu eylemlerin bahsi geçen hüküm gereği Yönetmelik kapsamında Bakanlıkça incelenmesinin uygun olacağı anlaşılmaktadır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

1- Dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına,

350 2- “Asansör Bakım ve İşletme Yönetmeliği”nin 6(ç) maddesinin, söz konusu iddia kapsamında uygulanmasının uygun olacağı yönünde Sanayi ve Ticaret Bakanlığına görüş gönderilmesi için Başkanlığın görevlendirilmesine

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.